

20
25

Vilnius
Europos
žalioji
sostinė

KURIAME ŽALIAUSIĄ MIESTĄ

www.zaliasvilnius.lt

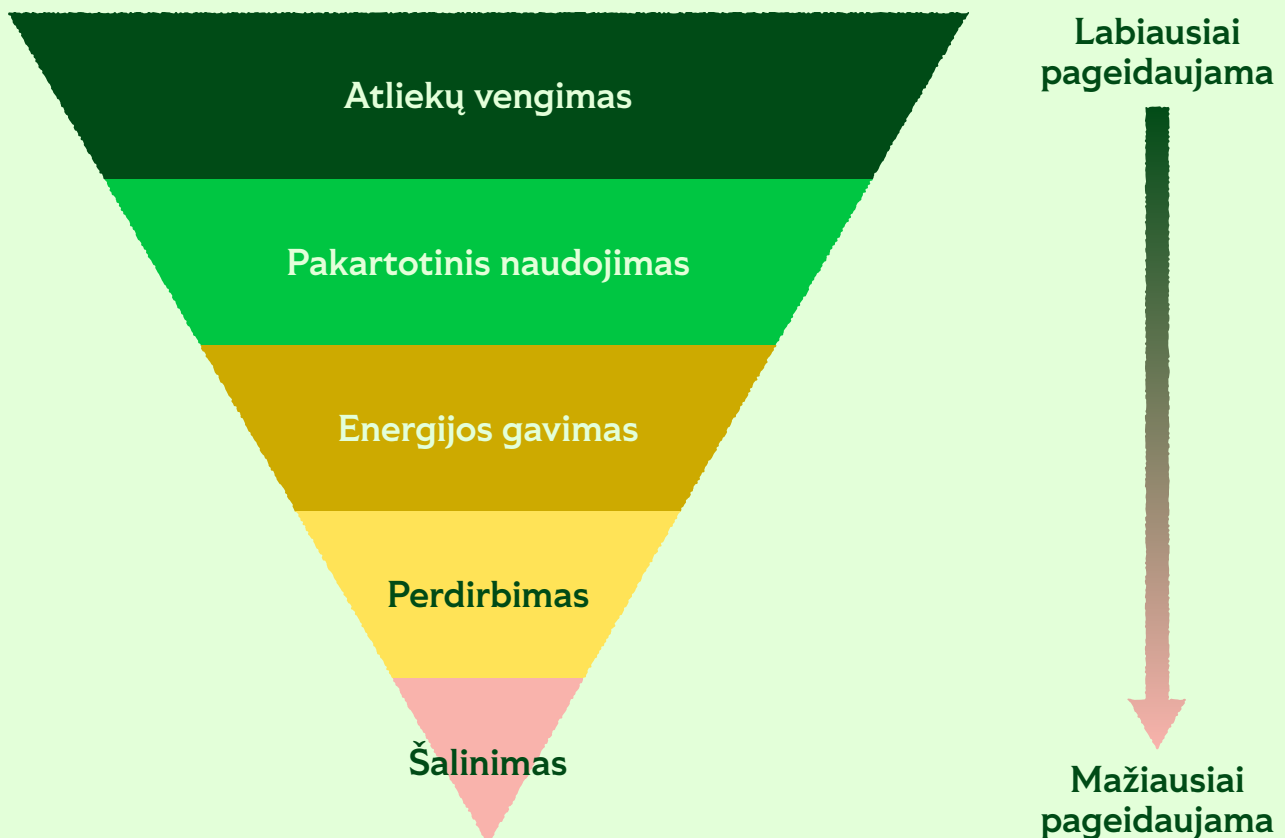
DARNIŲ RENGINIŲ ORGANIZAVIMO REKOMENDACIJOS

Pateikiami kriterijai įsigyjant (ar naudojantis) šių grupių produktus:

1. Popierių;
2. Rašymo priemonės;
3. Leidybos ir spausdinimo paslaugas;
4. Informacinių technologijų įrangą;
5. Apšvietimo įrangą ir elektros lemputes;
6. Tualetinį popierių;
7. Kavą, arbatą, cukrų;
8. Apgyvendinimo paslaugas.

Verta atkreipti dėmesį į šiuos aspektus:

1. Įsigyjant prekes ar paslaugas taikyti aplinkosauginius kriterijus. Perkančiosios organizacijos (daugiausia – valstybinės įstaigos) privalo taikyti minimalius aplinkosauginius viešųjų pirkimų kriterijus. Jie aprašomi [Aplinkos ministerijos nustatytoje tvarkoje](#). Organizacijos taip pat gali kelti ir ambicingesnius aplinkosauginius kriterijus, nei numato teisės aktai. Galima savanoriškai taikyti aprašomus kriterijus arba į užklausas tiekėjams įtraukti reikalavimą, kad prekė ar paslauga būtų pažymėta vienu iš ekologinių ženklų (žr. 1 ir 2 lenteles). Jie suteikiami ir prižiūrimi nepriklausomų trečiųjų šalių ir nurodo, kad produktas ar paslauga kelia mažesnę neigiamą poveikį gamtai. Mugių metu taip pat galima atskirai pažymėti tiekėjus, turinčius ekologinius ženklus ar Saugomų teritorijų produkto ženklą (žr. 1 lentelę).
2. Į renginius kuo plačiau įtraukti vietos gamintojus. Didelį poveikį gamtai ir klimatui sukuria produktų transportavimas (ypač – oro transportu). Dažnai Europos Sąjunga taiko griežtesnius aplinkosauginius reikalavimus gaminiams nei ne ES valstybės. Rekomenduojame atkreipti dėmesį į [Saugomų teritorijų produkto ženklą](#) turinčius gaminius.
3. Jei renginys vyksta lauke, būtina atsižvelgti į tos vietos ekologinius aspektus, čia gyvenančių rūšių poreikius ir gyvenimo ciklą. Pavyzdžiui, paukščių perėjimo metu neorganizuoti triukšmingų renginių Vingio parke.
4. Renkantis dekoracijas ir planuojant kitus renginio aspektus, taikyti atliekų hierarchijos piramidės principą. Atsisakyti perteklinių daiktų, pakuočių, pirkti tik tai, ko reikia, jei yra galimybė – antrą kartą naudoti savo ar kitų (pvz., kitų miestų, renginių) jau naudotas priemones. Po naudojimo paruošti priemones pakartotinai panaudoti, parduoti, atiduoti. Jeigu to padaryti neįmanoma – tinkamai išrūšiuoti atliekas ir utilizuoti.

5. Jei žinote, kuris renginio organizavimo aspektas turi didžiausią poveikį gamtai ir (ar) klimatui, reikėtų orientuotis būtent į šio poveikio mažinimą.
6. Renginių metu su auditorija kalbėti apie perteklinio vartojimo mažinimą, dėmesį telkti ne į vartojimą, o į kuriamas patirtis.

Žaliųjų pirkimų taikymas renginiuose: galimi kriterijai

Tai įstatymuose nenumatyti, bet aplinkosaugininkų rekomenduojami kriterijai.

- 1.1. Renginių organizavimo nuostatai:
 - 1.1.1. Renginiui pasirinktas viešbutis (konferencijų salė, sodyba ar kt.) rūšiuoja atliekas ir sudaro atliekų rūšiavimo galimybę vykdomo renginio metu;
 - 1.1.2. Renginio organizatorius sprendžia dėl dalomosios medžiagos reikalingumo ir pasirenka labiausiai aplinką tausojantį būdą – platinimą elektroniniu būdu arba spausdinimą ant popieriaus (atitinkančio bent vieną popieriaus kriterijų iš 1 lentelės) dvipusio spausdinimo būdu.
 - 1.1.3. Kavos pertraukų ar pietų metu cukrus, grietinėlė, pienas (ar kt. produktai) pateikiami daugkartinio naudojimo induose.
 - 1.1.4. Kavos pertraukų ar pietų metu nenaudojami vienkartiniai indai ar įrankiai.
 - 1.1.5. Geriamasis vanduo renginio dalyviams patiekiamas daugkartinio naudojimo induose.
 - 1.1.6. Renginio metu tiekiamas augalinės kilmės maistas, pagamintas iš vietinių, sezoninių, ekologiškų produktų. Netiekama arba mažiau tiekama pieno, mėsos, labai perdirbtų maisto produktų.
 - 1.1.7. Renginio dalyvių užrašams skirtas popierius turi atitikti bent vieną popieriaus kriterijų iš 1 lentelės. Renginio metu nėra dalijami lipnieji lapeliai, užrašinės, tušninukai ar kt. nebūtinos kanceliarinės prekės.
 - 1.1.8. Renginio dalyvių vardų kortelių dėkliukai po renginio surenkami akcentuojant, kad jie bus panaudoti ateityje siekiant mažinti nereikalingą vartojimą.
- 1.2. Kelionių organizavimo nuostatai:
 - 1.2.1. Į netolimas komandiruotes (šalies viduje ar į kaimynines šalis, pvz., Vilnius–Ryga) vykstama visuomeniniu transportu (traukiniu ar autobusu) ar automobiliu. Vengiama kelionių lėktuvu, jos planuojamos tik esant būtinybei.
 - 1.2.2. Į renginius ar susitikimus automobiliu vykstantys partneriai pagal galimybes kooperuojasi.
 - 1.2.3. Organizuojant renginį, kuriame dalyvauja ne tik partneriai, bet ir kiti suinteresuoti asmenys (visuomenė), komunikuojama, kad iš to paties miesto vykstantys dalyviai galėtų atvykti kartu; skatinamas keliavimas viešuoju transportu ir naudojimasis transporto dalijimosi paslaugomis.
- 1.3. Dekoracijų, kostiumų įsigijimo nuostatai:
 - 1.3.1. Prioritetas teikiamas pakartotinai naudojamiems gaminiams.
 - 1.3.2. Renkantis gaminius teiraujamasi dėl ekologinių ženklų, renkamosi pagamintus vietoje (ES, Lietuvoje, Vilniuje).
 - 1.3.3. Renkamasi naudoti kuo natūralesnes medžiagas (linas, medis, šiaudai ir kt.), vengiama sintetinių medžiagų. Domimasi, ar tos medžiagos vėliau gali būti perdirbamos, išrūšiuotos.
 - 1.3.4. Atsisakoma fejerverkų, naudojamoms aplinkai nekenkiančios alternatyvos: dronai, lazeriai ir pan.

Kriterijai įsigyjant produktų (paslaugų) grupes

1 lentelė.

Perkamos produktų grupės ir „žali“ jų kriterijai (pageidautina, kad produktas ar paslauga atitiktų bent kelis kriterijus).

Jeigu produktas atitinka ekologinio ženklo sertifikatą (konkrečiai , arba) , šis įsigyjamo produkto kriterijus gali būti vienintelis, nes šie trys ekologiniai ženklai apima daugybę kitų aplinkosauginių kriterijų (pvz.: popieriaus perdirbimo, pavojingų medžiagų, vandens taupymo gaminant popierių ir pan.). Dalis kriterijų aprašyti [Aplinkos ministerijos Žaliųjų viešųjų pirkimų tvarkoje](#) ir perkančiosioms organizacijoms yra privalomi, dalis (išskirta žaliai) rekomenduojami aplinkosaugininkų.

Nr.	Produktų grupė	Žalieji kriterijai	Žalieji kriterijai praktikoje (pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitikimą kriterijams)
1.	Popierius	1. Pažymėtas vienu iš šių ekologinių ženklų (turi šio ženklo sertifikatą) 2. Nebalintas arba balintas nenaudojant chloro dujų ir chloro junginių 3. Turi būti pagamintas iš 100 % perdirbto popieriaus (naudoto popieriaus ir (ar) gamybos atliekų) plaušų 4. Ne mažiau kaip 30 % pirminės medienos plaušų, kurie gauti iš miškų, sertifikuotų naudojant Forest Stewardship Council	Europos Sąjungos „Gėlė“ www.ecolabel.com www.ec.europa.eu/environment/ecolabel Šiaurės šalių „Gulbė“ www.svanen.se Vokietijos „Mėlynasis angelas“ www.blauer-engel.de/en TCF (Totally Chlorine-Free), ECF (Elementary Chlorine Free) Gali būti užrašyta „Recycled paper“ nurodant procentinę dalį Forest Stewardship Council www.fsc.org

Nr.	Produktų grupė	Žalieji kriterijai	Žalieji kriterijai praktikoje (pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitikimą kriterijams)
2.	Rašymo priemonės	1. Medžiaga nelakuota, nedažyta, kuo mažiau išraižyta 2. Teksto žymekliai pagaminti vandens pagrindu 3. Rašikliai tik su keičiamomis šerdelėmis (negali būti vienkartinio naudojimo rašymo priemonės, pvz., tušinukai) arba pakartotinai pripildomi 4. Teksto žymekliai – vandens pagrindo, be tirpiklių, lakiųjų organinių junginių (LOJ)	Gali būti užrašyta – „Waterbased ink“ Gali būti užrašyta: - „Solvent free“ / „VOC-free“ – be tirpiklių - „Refillable“ – pakartotinai užpildomi
3.	Leidybos, spausdinimo ir su spausdinimu susijusios paslaugos	1. Žr. 1 produktų grupė – „Popierius“. <i>Kriterijai taikytini popieriui, iš kurio gaminamas leidinys.</i> 2. Technologiniuose procesuose nenaudojami ofsetinių plokščių ryškinimo procesai 3. 100 % perdirbtas, nekreidinis, ekologinį ženklą turintis popierius 4. Pageidautinas spausdinimas aplinkosauginiu sertifikatu sertifikuotais dažais	Pvz., naudojama tiesioginė iš kompiuterio į plokštę technologija. „Computer to plate“ Toks popierius gali turėti , ar ženklą ir kitus ekologinius ženklus. Dažniausiai naudojamas „Cyclus offset“ popierius. Gali būti ISO standartas ar pan. sertifikatas

Nr.

Produktų grupė

Žalieji kriterijai

Žalieji kriterijai praktikoje

(pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitikimą kriterijams)

4. Informacinių technologijų įranga (kompiuteriai, nešiojami kompiuteriai, planšetės, televizoriai, monitoriai, fakso aparatai, kopijavimo aparatai, skeneriai, ausinės)
1. Pažymėta bent vienu iš šių ekologinių ženklų (žr. 2 lentelę). *Ne visos įrangos grupės gali turėti visus nurodytus ekologinius ženklus.*
 2. Įrenginys, paženklintas energijos efektyvumo ženklu (žr. 2 lentelę). *Ne visos įrangos grupės gali turėti visus nurodytus ekologinius ženklus.*
 3. Įrenginyje galima pakartotinai naudoti papildomą kasetę
 4. Kopijavimo aparatas ir spausdintuvas privalo turėti spausdinimo ant abiejų lapo pusių funkciją
 4. Prekės turi atitikti aukščiausio energinio efektyvumo klasę, prieinamą Lietuvos rinkoje. Prekių, kurioms taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, sąrašas pateikiamas [čia](#). Jeigu minėti reikalavimai prekėms netaikomi, jos turi atitikti [Europos Komisijos reglamentuose dėl gaminių ekologinio projektavimo nustatytus efektyvaus energijos vartojimo kriterijus](#).

Europos Sąjungos „Gėlė“

www.ecolabel.com

www.ec.europa.eu/environment/ecolabel

Šiaurės šalių „Gulbė“

www.svanen.se

Vokietijos „Mėlynasis angelas“

www.blauer-engel.de/en

„Energy Star“

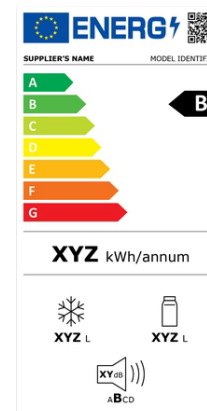
www.energystar.gov

TCO

www.tcocertified.com

Pvz.:

Žalieji kriterijai praktikoje

(pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitikimą kriterijams)

Nr.	Produktų grupė	Žalieji kriterijai
4.	Informacinių technologijų įranga (kompiuteriai, nešiojami kompiuteriai, planšetės, televizoriai, monitoriai, fakso aparatai, kopijavimo aparatai, skeneriai, ausinės)	Televizoriai ir monitoriai: Produkte neturi būti gyvsidabrio. Svarbu: LCD (Liquid Crystal Display) tipo ekranuose, kuriuose foniniam apšvietimui naudojamos kompaktinės fluorescencinės lemputės (CFL), naudojamas gyvsidabris, todėl reikėtų rinktis LED (Light Emitting Diodes) tipo ekranus. Plastikinėse detalėse neturi būti naudojamos cheminės medžiagos, klasifikuojamos joms priskiriant bet kurią iš nurodytų pavojingumo frazių pagal Reglamentą (EB) Nr. 1272/2008 (OL 2008 L 353, p. 1): kancerogeninės (H350), sukeliančios paveldimus genetinius defektus (H340), toksiškos reprodukcijai (H360F, H360FD, H360D, H360Df, H361f, H361fd, H360Df, H361d, H360Fd). Pagal Europos Komisijos žaliųjų pirkimų rekomendacijas šį kriterijų rekomenduojama nusistatyti techninėje specifikacijoje.

5.	Elektros lemputės	1. Pažymėtos vienu iš šių ekologinių ženklų

Europos Sąjungos „Gėlė“

www.ecolabel.com

www.ec.europa.eu/environment/ecolabel

Šiaurės šalių „Gulbė“

www.svanen.se

Vokietijos „Mėlynasis angelas“

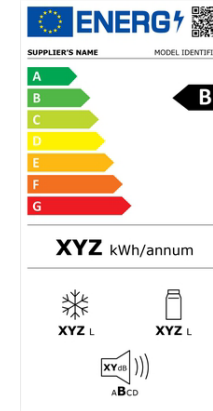
www.blauer-engel.de/en

Žalieji kriterijai praktikoje

(pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitikimą kriterijams)

Nr.	Produktų grupė	Žalieji kriterijai
5.	Elektros lemputės	Turi atitikti aukščiausio energinio efektyvumo klasę (prieinamą Lietuvos rinkoje). Prekių, kurioms taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, sąrašas čia. Jeigu minėti reikalavimai prekėms netaikomi, jos turi atitikti Europos Komisijos reglamentuose dėl gaminių ekologinio projektavimo nustatytus efektyvaus energijos vartojimo kriterijus.

Pvz.:

6.	Tualetinis popierius	100 % perdirbtas popierius plaušo (naudoto popieriaus ir (ar) gamybos atliekų)Nedažytas, kuo mažiau raižytasNebalintas arba balintas nenaudojant chloro dujų popieriusPažymėtas vienu iš šių ekologinių ženklų

Pvz.: „Recycled fiber“

Europos Sąjungos „Gėlė“

www.ecolabel.com

www.ec.europa.eu/environment/ecolabel

Šiaurės šalių „Gulbė“

www.svanen.se

Vokietijos „Mėlynasis angelas“

www.blauer-engel.de/en

Žalieji kriterijai praktikoje

(pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitikimą kriterijams)

Nr.	Produktų grupė	Žalieji kriterijai	
7.	Kava, arbata, cukrus	1. Produkcija, paženklinta Fairtrade ženklu2. Arbatai skirti vaistažolių lapai, rinkti darbuotojų kaimuose, soduose arba smulkių vietos gamintojų iš saugomų teritorijų3. Arbata pagaminta Lietuvoje ir pažymėta ekologiniu Ekoagros ženklu	Sąžininga prekyba („Fairtrade“) www.fairtrade.net Saugomų teritorijų produkto ženklas www.gamtoje.org Ekoagros www.ekoagros.lt
8.	Seminarų organizavimo (apgyvendinimo) paslaugų pirkimas. Susitikimai.	1. Viešbutis sertifikuotas kaip vienas iš šių ekologinių ženklų arba seminaro organizavimo ir apgyvendinimo paslaugų teikėjų, neturinčių prieš tai paminėtų ženklų (jų įsigijimas mokamas), tačiau savo veikloje atsižvelgia į aplinkosauginius ir socialinius (vietos gyventojų) aspektus ir gali tai pagrįsti.2. Svečiai informuojami apie aplinkai palankesnius keliavimo būdus (pėsčiomis, dviračiu, visuomeniniu transportu)3. Muilas, šampūnas vonios kambariuose pateikiamas daugkartinėse pakuotėse su dozavimu	Europos Sąjungos „Gėlė“ www.ecolabel.com www.ec.europa.eu/environment/ecolabel Šiaurės šalių „Gulbė“ www.svanen.se „Žaliojo rakto“ www.greenkey.global Saugomų teritorijų produkto ženklas www.gamtoje.org Tarptautinėms kelionėms rinktis visuomeninį transportą, jei yra galimybė nedidelius atstumus įveikti autobusais ar traukiniais išvengiant skrydžių lėktuvais

Žalieji kriterijai praktikoje

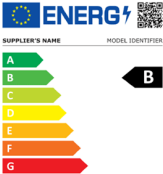
(pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitinkamą kriterijams)

Nr.	Produktų grupė	Žalieji kriterijai	Žalieji kriterijai praktikoje
8.	Seminarų organizavimo (apgyvendinimo) paslaugų pirkimas. Susitikimai.	4. Taupus vandens naudojimas tualetuose (duše)5. Maisto indai turi būti daugkartinio naudojimo6. Svečiai informuojami apie energijos taupymą (TV, elektra, šiluma ir kt.)7. Užsakant maitinimo paslaugas atsižvelgiama į aplinkos poveikį maisto gamybos ir tiekimo metu, pvz.: - renkama daugiau ekologiškų produktų,- prioritetas teikiamas netoliese pagamintiems produktams iš sezoninių gėrybių,- renkama mažiau mėsos patiekalų (pvz., tik vienas mėsos patiekalas per dieną).8. Jei tam tikra produkcija (pvz.: kava, arbata, prieskoniai, kakava, vaisiai, ryžiai, vanilė) importuota iš trečiojo pasaulio šalių, ji turi būti paženklinta Fairtrade ženklu.	Dviguba vandens nuleidimo sistema (pasirenkamas nuleidžiamo vandens kiekis), automatiškai išsijungiantis dušas Vienkartiniai indai gali būti naudojami tik transportuojant maistą Ekologiški produktai ženklinami, pvz.: (Lietuvos ženklas), (ES), (Prancūzijos), (Vokietijos), (Švedijos) Lietuvos saugomose teritorijose teikiamos maitinimo paslaugos, ženklinamos Saugomų teritorijų produkto ženklu: Sąžininga prekyba („Fairtrade“) www.fairtrade.net <i>Kriterijus taikytinas viešbutyje vykstančio renginio metu</i>

Nr.	Produktų grupė	Žalieji kriterijai	Žalieji kriterijai praktikoje (pvz., ženklai/užrašai ant pakuotės įrodantys atitikimą kriterijams)
8.	Seminarų organizavimo (apgyvendinimo) paslaugų pirkimas. Susitikimai.	9. Organizuojamų seminarų (renginių) metu turi būti sudaryta galimybė rūšiuoti atliekas 10. Paslaugos teikėjas neturi administracinių pažeidimų aplinkosaugos ir darbų saugos srityse	Jeigu patalpose nėra rūšiavimo konteinerių, reikėtų pasirūpinti 3 talpyklomis plastiko, popieriaus bei stiklo atliekoms rūšiuoti ir vėliau jas patiems išvežti. Apie atliekų rūšiavimo naudą galima informuoti ir seminarų organizatorius siekiant juos pačius paskatinti imtis šios iniciatyvos.

2 lentelė.

Įranga, žymima ekologiniais ženklais.

Kompiuteriai			+	+	+
Spausdintuvai ir multifunkciniai prietaisai		+	+	+	
Ausinės				+	
Projektoriai				+	
Ekranai	+			+	+